

ارتباط هوش معنوی با انگیزه پیشرفت در عملکرد ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر یزد

ناصر ناییبی^۱، طیبه زرگر^۲

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، بررسی رابطه بین هوش معنوی و انگیزه پیشرفت ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر یزد بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را کلیه ورزشکاران سازمان یافته تمامی رشته‌های تیمی شهر یزد تشکیل می‌دادند. که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۷۸ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و از لحاظ هدف، کاربردی بود. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه‌های هوش معنوی هیلدبرانت (۲۰۱۱) و انگیزه پیشرفت گیل و دیتز^۳ (۱۹۸۸) بود. برای تعیین پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۹۰ گزارش شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق از آمار توصیفی و برای توصیف داده‌ها از روش آمار استنباطی (آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنف، همبستگی پیرسن و رگرسیون) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، همچنین بین تمامی مؤلفه‌های هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، و مؤلفه‌های تفکر انتقادی موجودی، تولید معنی شخصی و آگاهی می‌توانند انگیزه پیشرفت ورزشکاران را پیش‌بینی کنند. بنابراین پیشنهاد می‌گردد مربیان و سرپرستان تیم‌ها و ورزشکاران، از هوش معنوی به عنوان عاملی موثر در ایجاد انگیزه‌های موثر در موفقیت (انگیزش موفقیت و انگیزش قدرت) استفاده نمایند.

واژگان کلیدی: انگیزه پیشرفت، هدف گرایی، هوش معنوی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی

۲. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران ایران؛ پست الکترونیکی: kongfopartoo.yazd@yahoo.com

۱- مقدمه

در دنیای معاصر، ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن، زمان و انرژی فراوانی از افراد هر جامعه را به خود اختصاص داده و به عنوان پدیده‌ای مؤثر در همه جوامع جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است (۱). رقابت شدید برای بالا رفتن از سکوه‌های افتخار و کسب مدال‌های رنگارنگ مسابقات جهانی و المپیک و بهره‌گیری از اثرات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی این افتخارات موجب شده است که دولت‌ها و جوامع، به‌طور گسترده‌تری برای تربیت و آماده‌سازی قهرمانان سرمایه‌گذاری کنند (۲).

ورزشکاران از جنبه‌های گوناگون فیزیولوژیک، مهارتی و آمادگی جسمانی در جهت رسیدن به حداکثر عملکرد و توانایی ورزشی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از طرف دیگر، روان‌شناسان ورزش نیز ورزشکاران را از بعد ذهنی، روانی و رفتاری در بوته آزمایش قرار داده‌اند. در این زمینه، موضوع انگیزه از وسعت و گستردگی زیادی برخوردار است. مطالعه انگیزش و رفتار مربوط به آن جستجویی برای یافتن پاسخ به سؤالات پیچیده و مهم در مورد طبیعت انسان است. انگیزش باید در ارتباط با عوامل گوناگون باشد که رفتار را تحریک و کنترل می‌نماید. اگر مربیان بتوانند این انگیزه‌ها را در ورزشکاران بشناسند و آن‌ها را تقویت یا تعدیل کنند و به آن‌ها جهت خاصی بدهند به موفقیت و پیشرفت بیشتری دست می‌یابند (۳). در محیط‌های ورزشی نیز این اعتقاد وجود دارد که جنبه‌های انگیزشی، پایه موفقیت‌های تفریحی و رقابتی هستند (۴). در حیطه ورزشی، محققان عموماً انگیزش را از جنبه‌های متفاوت مورد توجه قرار می‌دهند. برخی از این جنبه‌ها عبارتند از: انگیزش پیشرفت، انگیزش درونی و بیرونی و انگیزش رقابت. موارد شخصی و موقعیتی زیادی، تعیین‌کننده انگیزش است (۵). گیج و برلاینز (۱۹۹۲) انگیزه پیشرفت را به صورت یک میل یا علاقه کلی به موفقیت کلی یا موفقیت در زمینه فعالیت خاص تعریف کرده‌اند (۶).

عوامل متفاوتی بر انگیزش بازیکنان یک تیم مؤثر است (۷). یکی از این عوامل هوش معنوی است. هوش معنوی به عنوان زیربنای باورهای فرد نقش اساسی در زمینه‌های گوناگون به ویژه ارتقاء و تأمین سلامت روانی دارد. از آنجایی که معنویت یکی از نیازهای درونی انسان بوده و برخی صاحب نظران، آن را متضمن بالاترین سطوح زمینه‌های رشد شناختی-اخلاقی و تلاش همواره آدمی برای معنا بخشیدن به زندگی و پاسخ به چارهای زندگی می‌دانند و هوش معنوی، به عنوان زیربنای باورهای فرد نقش اساسی را در زمینه‌های گوناگون به ویژه ارتقا و تأمین سلامت روانی که اخلاق جوانمردانه یکی از نشانه‌های آن محسوب می‌گردد، ایفا می‌نماید (۸).

گاردنر معتقد است معنویت می‌تواند شکلی از هوش تلقی شود زیرا عملکرد و سازگاری فرد را پیش‌بینی می‌کند و قابلیت‌هایی را مطرح می‌کند که افراد را قادر می‌سازد به حل مسائل بپردازند و به اهدافشان دسترسی داشته باشد (۹). ایمونز (۱۹۹۹) هوش معنوی را مجموعه‌ای از توانایی‌ها برای بهره‌گیری از منابع دینی و معنوی عنوان نمود (۱۱). هوش معنوی تمام آن چیزهایی است که به آن معتقدیم و نقش باورها و هنجارها، عقاید و ارزش‌ها را در فعالیت‌های که بر عهده می‌گیریم، نشان می‌دهد (۱۲). این مسئله باعث شده است که تقویت هوش معنوی برای ورزشکاران بسیار اهمیت داشته باشد. چون با تقویت هوش معنوی ورزشکاران می‌توانند اهداف و معنای زندگی خود را بدرستی درک کنند و به گونه‌ای که آن‌ها از رفتارهای منطقی و عقلانی در میادین ورزشی استفاده کنند (۹).

ورزشکارانی که از هوش معنوی قوی‌تری برخوردار هستند، نسبت به تغییر، منعطف‌تر بوده و به دنبال هدف و معنا برای تیم خود هستند. این افراد از ذهنیت وفور برخوردارند؛ یعنی باور دارند که منابع کافی برای همه اعضا وجود دارد و نیاز به رقابت نیست. در نتیجه افراد در این گونه تیم‌ها راحت‌تر به یکدیگر اعتماد می‌کنند، همکاری

بیشتری با دیگران دارند و اطلاعاتشان را به مشارکت می‌گذارند، با همکاران و اعضای گروهشان هماهنگ می‌شوند، برای توانمندسازی یکدیگر تلاش می‌کنند (۱۳). بنابراین توانایی‌های معنوی می‌تواند اثرات مثبت و سودمندی برای فرد به ارمغان آورد، به خصوص هنگامی که این نتایج براساس محیط اجتماعی و فرهنگی افراد مورد ارزشیابی قرار گیرد (۱۴). برخی مریبان مهم‌ترین ملاک در انتخاب بازیکن را قدرت شخصیت او می‌دانند؛ چون اگر رقابت طلبی و میل به پیروزی ورزشکار بالا باشد، هیچ‌گاه در رقابت با حریف کم‌کاری نمی‌کند و نمی‌خواهد تسلیم و مغلوب حریف باشد، حتی اگر از نظر مهارتی پایین‌تر باشد. به نظر می‌رسد میل به پیروزی و برنده شدن در ورزشکار نیز او را به سمت تلاش و کار سخت هدایت می‌کند. بنابراین مریبان باید این انگیزه‌ها را بشناسند و آن‌ها را در موقعیت‌های مختلف ورزشی، اصلاح و جهت‌دهی کنند (۳). شناخت این موضوع در امر هدایت، رهبری و مدیریت تیم‌های ورزشی و تعامل با ورزشکاران اهمیت بسیاری دارد. و با توجه به اینکه لازمه پیشرفت برای تمام تیم‌های ورزشی و مریبان بزرگ، آگاهی از وضعیت انگیزش ورزشکاران و کنترل آن است. از سوی دیگر آگاهی زیربنای هوش معنوی است و معنویت یکی از نیازهای درونی انسان بوده و برخی صاحب‌نظران، آن را مضمن بالاترین سطوح زمینه‌های رشد شناختی - اخلاقی و تلاش همواره آدمی برای معنا بخشیدن به زندگی و پاسخ به چراهای زندگی می‌دانند و همچنین هوش معنوی، به عنوان زیر بنای باورهای فرد نقش اساسی را در زمینه‌های گوناگون به ویژه ارتقا و تامین انگیزه‌های پیشرفت محسوب می‌گردد. در نتیجه این تحقیق از آن جهت برای محقق ارزش دارد که وضعیت هوش معنوی و انگیزه پیشرفت ورزشکاران رشته‌های تیمی مشخص می‌کند و تعیین می‌کند که آیا بین این دو متغیر رابطه وجود دارد یا خیر؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و از نظر هدف، کاربردی است. در این پژوهش به ارتباط هوش معنوی با انگیزه پیشرفت در عملکرد ورزشکاران از دیدگاه ورزشکاران شهر یزد پرداخته شد. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمامی ورزشکاران سازمان یافته رشته‌های تیمی شهر یزد در سال (۱۳۹۳) بودند. که بوسیله فرمول کوکران، تعداد نمونه در سطح اطمینان ۹۵ درصد، ۳۷۸ نفر بدست آمد. با توجه به اهداف این تحقیق برای گردآوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه استفاده شد. از پرسشنامه استاندارد هوش معنوی هیلدبرانت (۲۰۱۱) برای سنجش هوش معنوی ورزشکاران استفاده شد (۱۵). که مشتمل بر ۲۴ سوال می‌باشد. که بر اساس مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت ارزش-گذاری می‌شود. و ابعاد هوش معنوی شامل تفکر انتقادی موجودی از سوالات (۱ تا ۸)، تولید معنی شخصی (از سوالات ۹ تا ۱۳)، آگاهی (از سوالات ۱۴ تا ۱۹)، توسعه حالت آگاهی (از سوالات ۲۰ تا ۲۴)، را اندازه‌گیری می‌کند. و از پرسشنامه استاندارد انگیزه پیشرفت ورزشی گیل و دیتز (۱۹۸۸) برای سنجش انگیزه پیشرفت ورزشکاران استفاده شد (۱۶). که مشتمل بر ۲۵ سوال می‌باشد. که بر اساس مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت ارزش‌گذاری می‌شود. و ابعاد انگیزش پیشرفت شامل رقابت‌جویی (از سوالات ۱ تا ۱۳)، هدف‌گرایی (از سوالات ۱۴ تا ۱۹)، بردگرایی (از سوالات ۲۰ تا ۲۵) را اندازه‌گیری می‌کند. برای اطمینان از روایی پرسشنامه‌ها، از نظرات و راهنمایی‌های چند تن از اساتید و متخصصان امر استفاده شد. همچنین ضریب پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش آماری آلفای کرونباخ به ترتیب (۰/۸۶/α و ۰/۹۰/α)، تعیین شد. که نشان دهنده‌ی قابلیت و اعتماد بالای ابزار اندازه‌گیری پژوهش

است. در این تحقیق، اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از روش‌های آماری توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و نمودار) و استنباطی (آزمون کولموگراف-اسمیرنوف، پیرسون و رگرسیون) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تحلیل آماری و محاسبه نتایج از نرم افزار SPSS استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

جدول (۱)، اطلاعات مربوط به ویژگی‌های جمعیت شناختی افراد مورد بررسی را نشان می‌دهد. و همچنین از بین افراد پاسخگوی مورد بررسی بیشترین رشته ورزشی مربوط به والیبال ۱۱۸ نفر (۳۱/۲ درصد) و کمترین رشته ورزشی مربوط به بسکتبال ۶ نفر (۱/۶ درصد) بود. سابقه فعالیت ورزشی ورزشکاران بطور میانگین ۷/۰۳ سال بود. ۲۵۶ نفر (۶۷/۷ درصد) بازیکن اصلی و ۱۲۰ نفر (۳۱/۷ درصد) بازیکن ذخیره بودند و ۲۸۹ نفر (۷۶/۵ درصد) در سطح استان، ۳۱ نفر (۸/۲ درصد) دسته دو کشوری، ۱۴ نفر (۳/۷ درصد) دسته یک کشوری، ۲۵ نفر (۶/۶ درصد) لیگ برتر و ۱۶ نفر (۴/۲ درصد) قهرمان کشوری به رقابت می‌پرداختند.

جدول ۱. مشخصات و ویژگی‌های فردی

متغیرها	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۲۷۱
	زن	۱۰۷
تاهل	مجرد	۱۷۶
	متاهل	۱۹۸
سن	کمتر از ۲۵ سال	۱۴۷
	۲۵-۳۵ سال	۱۶۷
	۳۶-۴۵ سال	۴۱
	۴۶ سال و بیشتر	۱۵
سطح تحصیلات	دیپلم و زیردیپلم	۱۴۱
	فوق دیپلم	۸۵
	لیسانس	۱۰۶
	فوق لیسانس	۳۵
وضعیت شغل	بیکار	۴۳
	در حال تحصیل	۱۲۴
	شغل دولتی	۹۸
	شغل آزاد	۱۰۴

بر اساس اطلاعات جدول (۲) نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسن نشان داد که بین هوش معنوی با تمامی مولفه‌های انگیزه پیشرفت ورزشکاران، رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد و همچنین نتایج نشان داد که بین تمامی مولفه‌های هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران، رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۲. نتایج آزمون همبستگی پیرسن مربوط به مقایسه معنی‌داری هوش معنوی و انگیزه پیشرفت

متغیرها	شاخص	هوش معنوی			
رقابت‌جویی	sig	۰/۰۰۱			
	r	**۰/۵۵۲			
مولفه‌های انگیزه پیشرفت	sig	۰/۰۰۱			
	r	**۰/۵۹۹			
بردگرایی	sig	۰/۰۰۱			
	r	**۰/۳۵۵			
مولفه‌های هوش معنوی					
انگیزه پیشرفت	شاخص	تفکر انتقادی وجودی	تولید معنی شخصی	آگاهی	توسعه حالت آگاهی
	sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
	r	**۰/۵۰۴	**۰/۴۶۴	**۰/۴۵۷	**۰/۴۱۶
*P<۰/۰۵ ; **P< ۰/۰۱ ; n=۳۷۸					

بر اساس اطلاعات جدول (۳) نتایج حاصل از آزمون رگرسیون همزمان هوش معنوی بر انگیزه پیشرفت نشان داد، مولفه تفکر انتقادی وجودی به صورت مثبت انگیزه پیشرفت را پیش‌بینی می‌کند و اثر افزایشی دارد ($p < ۰/۰۰۱$) و $B = ۰/۲۶۵$). همچنین مولفه تولید معنی شخصی به صورت مثبت انگیزه پیشرفت را پیش‌بینی می‌کند و اثر افزایشی دارد ($p < ۰/۰۲۰$ و $B = ۰/۱۳۴$). همچنین مولفه آگاهی به صورت مثبت انگیزه پیشرفت را پیش‌بینی می‌کند و اثر افزایشی دارد ($p < ۰/۰۰۱$ و $B = ۰/۱۷۱$). به علاوه مولفه توسعه حالت آگاهی معنی‌دار نیست ($p > ۰/۰۵$). یعنی نمی‌تواند انگیزه پیشرفت را پیش‌بینی کند و در مدل رگرسیونی هم آورده نمی‌شود. بر اساس مقدار R^2 ، ۳۰ درصد از تغییرات انگیزه پیشرفت توسط هوش معنوی توضیح داده می‌شود. مدل رگرسیونی مورد نظر به صورت زیر است:

$$\text{آگاهی} \times ۰/۱۷۱ + \text{تولید معنی شخصی} \times ۰/۱۳۴ + \text{تفکر انتقادی وجودی} \times ۰/۲۶۵ + ۱/۴۰۵ = \text{انگیزه پیشرفت}$$

جدول ۳. نتایج رگرسیون همزمان هوش معنوی بر انگیزه پیشرفت

$R^2_{(adj)}$	R^2	R	P	t	ضریب استاندارد شده Beta	ضریب استاندارد نشده		متغیرهای پیش‌بین
						خطای معیار	ضریب B	
			$< .001^*$	۷/۸۲۸	--	۰/۱۸۰	۱/۴۰۵	ثابت
			$< .001^*$	۴/۷۷۷	۰/۲۶۸	۰/۰۶۱	۰/۲۶۵	تفکر انتقادی
			$< .001^*$	۲/۳۴۳	۰/۱۴۸	۰/۰۵۷	۰/۱۳۴	وجودی تولید هوش معنوی
۰/۳۰۲	۰/۳۰۹	۰/۵۵۶	$< .001^*$	۲/۶۴۸	۰/۱۶۰	۰/۰۶۵	۰/۱۷۱	شخصی آگاهی
			$< .001^*$	۱/۳۰۵	۰/۰۷۸	۰/۰۵۷	۰/۰۷۴	توسعه حالت آگاهی

متغیر ملاک: انگیزه پیشرفت
* در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار ($p < ۰/۰۵$)

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین هوش معنوی و انگیزه پیشرفت ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر یزد انجام گردید. مطرح شدن هوش معنوی، می‌تواند ظرفیت‌های جدید را در روانشناسی دین و آمیخته آن در ورزش فراهم آورد. واتسون (۲۰۰۵) و زج (۲۰۰۴) نشان دادند ورزش و فعالیت بدنی نقش مهمی در حالات عرفانی و تجربه‌های معنایی دارد. هوش معنوی به ورزشکار اجازه می‌دهد تا جایی که ممکن است موقعیت را تغییر دهند یا بهتر کند و در واقع ورزشکار اجازه می‌دهد موفقیت را اداره کند و همچنین پرورش معنویت می‌تواند ورزشکار را در توجه به تجربه‌های معنوی خود و به کارگیری آن در حل مسائل و درک ارزش و معنای زندگی یاری دهد (۱۷). بررسی و شناخت شاخص‌های مهم روانی ورزشکاران جوان و تعیین مقادیر اضطراب، افسردگی، اعتماد به نفس، آمادگی ذهنی، تمرکز و توجه، انگیزه و ... می‌تواند راهنمای خوبی برای مربیان، خانواده و والدین ورزشکاران و خود ورزشکار باشد تا از هدر رفتن انرژی و استعداد او در رشته ورزشی که در آن توانایی پیشرفت را ندارد، جلوگیری شود (۳).

در بررسی ارتباط بین هوش معنوی و مولفه‌های آن با انگیزه پیشرفت ورزشکاران رشته‌های تیمی شهر یزد مشخص گردید ارتباط معنی‌داری بین هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران وجود دارد. که با یافته‌های فرهنگی و همکاران (۱۳۸۸)، باقری و همکاران (۱۳۹۱)، قلخانی (۱۳۹۳) همخوانی و همسو می‌باشد. به نظر می‌رسد وجود رابطه بین هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران اهمیت فراوانی برای هر تیمی دارد چرا که نتایج این تحقیق نشان‌دهنده این است که اگر هوش معنوی به گونه‌ای مناسب در سطح تیم وجود داشته باشد باعث افزایش

انگیزه پیشرفت ورزشکاران می‌گردد. که عملکرد ورزشکاران را چندین برابر افزایش می‌دهد. اگر یک ورزشکار لیاقت و انگیزه لازم را برای فراگیری و انجام مهارت‌های ورزشی داشته باشد؛ تلاش و پشتکار بیشتری را نشان خواهد داد. بدین ترتیب به حالت‌های عاطفی و احساسی خاص مثل لذت، شادی و ... خواهد رسید. بنابراین انگیزه‌اش برای پیشرفت و رسیدن به سطوح بالاتر افزایش خواهد یافت. گیل بیان می‌کند پیشرفت‌گرایی فرد در ورزش ممکن است با گرایش او در سایر زمینه‌های پیشرفت متفاوت باشد. از این رو افرادی که دارای هوش معنوی بالایی هستند. معیار خود را در سطح بالایی از پیشرفت قرار می‌دهند.

در بررسی ارتباط بین مولفه‌های هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران مشخص گردید ارتباط معنی‌داری بین تمامی مولفه‌های هوش معنوی با انگیزه پیشرفت ورزشکاران وجود دارد. که با یافته‌های فرهنگی و همکاران (۱۳۸۸) همخوانی و همسو می‌باشد. اما با یافته‌های تحقیق باقری و همکاران (۱۳۹۱) ناهمخوان است که می‌توان یکی از دلایل اصلی این ناهمخوانی با نتیجه تحقیق حاضر را در جامعه آماری آن‌ها که دانش‌آموزان بودند بیان کرد و همچنین تفاوت در سطح تحصیلات و فرهنگ موجود در تحقیق باقری و همکاران مشهود است. ورزشکارانی که تفکر انتقادی وجودی را درک می‌کنند با تفکر عمیق به دنبال ماهیت واقعیت‌ها، اهداف، دلیل وجود هستی و تمام چیزهایی هستند که در زندگی و اطرافشان وجود دارد می‌باشند وقتی به درک کامل و معنوی وجودی برسند انگیزه پیشرفت در آن‌ها رشد می‌یابد و به معنی واقعی رویدادها دست می‌یابند.

ورزشکارانی که دارای تولید معنی شخصی درون خود هستند با به کار بردن و استفاده از منابع معنویت و ارزش‌ها در فعالیت‌های روزمره و ایجاد رضایتمندی از خود و تعریف هدف و دلیل زندگی، در هنگام شکست بدنبال معنا و مفهوم آن هستند. ورزشکاران با این احساس معنوی در خود قادرند معنی و هدف زندگی را درک کنند و مطابق آن در کارها و تصمیم‌گیری‌ها خود آن را بکار ببندند. ورزشکاران می‌توانند با استفاده از بعد آگاهی به حل مشکلات با توجه به جایگاه معنا و ارزش آن مشکلات بپردازند. ورزشکارانی که این بعد را در خود رشد و ارتقاء می‌دهند پی بوجود ابعاد درونی خود می‌برند و نسبت به هم تیم‌های خود ارتباط عمیق‌تری که از جنبه مادی بالاتر است برقرار می‌کنند و احساس تمرکز و اعتماد به نفس مثبت بدست می‌آورند که این عوامل باعث می‌شود تا مسیر روبه پیشرفت را انتخاب کنند. هنگامی که ورزشکاران مباحث و گزینه‌های موجود را بالاتر از سطح آگاهی خود درک می‌کنند و فنون خاصی را برای آن بکار می‌برند احساس آرامش و تسلط خاص و یا به تعبیر دیگر اعتماد به نفس می‌شوند که آن را در پیشرفت خود بکار می‌بندند.

در بررسی ارتباط بین هوش معنوی با مولفه‌های انگیزه پیشرفت ورزشکاران مشخص گردید ارتباط معنی‌داری بین هوش معنوی با تمامی مولفه‌های انگیزه پیشرفت ورزشکاران وجود دارد. که با یافته‌های ایمونز (۲۰۰۰)، اسپینک و رابرتز (۲۰۰۳)، فرهنگی و همکاران (۱۳۸۸) و باقری و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی و همسو می‌باشد. افراد نیازمند پیشرفت زیاد، در مجموع، به دنبال اطلاعات توانایی تشخیص و فرصت‌هایی برای امتحان کردن مهارت‌هایشان هستند، برای شایستگی، صرفاً به خاطر خود آن ارزش قایلند، به فعالیت‌هایی علاقه دارند که امکان خودسنجی را می‌دهند و از فرصت‌هایی لذت می‌برند که توانایی آن‌ها را به اثبات برسانند. رقابت تمام این ویژگی‌ها را عرضه می‌کند. هوش معنوی با ایجاد یک احساس خود آگاهی، کنترل و آرامش می‌تواند ورزشکاران در دستیابی به اهدافشان راهنمایی و کمک برساند. در واقع، می‌توان گفت که عواملی غیر از عواملی مانند کسب امتیاز، تشویق و پاداش نیز می‌توانند تمایل به پیروزی افراد را تحت تأثیر قرار دهند. به طور کلی بر اساس نظریه اهداف

پیشرفت تعامل سه عنصر اهداف پیشرفتی، توانایی درک شده، و رفتار پیشرفتی و بوسیله درک معنویت انگیزش افراد را تعیین می‌کنند. یکی از عوامل نگرانی و ایجاد کننده انگیزش اجتناب از شکست ورزشکاران، باور نکردن توانایی‌های خود می‌باشد هوش معنوی می‌تواند این باورها را ارتقاء دهد.

در بررسی اینکه مولفه‌های هوش معنوی می‌توانند انگیزه پیشرفت ورزشکاران را پیش بینی کنند نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که مؤلفه‌های هوش معنوی، پیش بینی کننده های قوی برای انگیزه پیشرفت ورزشکاران هستند. که با یافته‌های فرهنگی و همکاران (۱۳۸۸) و باقری و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی و همسو می‌باشد. با استفاده از هوش معنوی به حل مشکلات با توجه به جایگاه معنا و ارزش آن مشکلات می‌پردازیم. افرادی که دارای هوش معنوی هستند دارای صفاتی چون: قدرت مقابله با سختی‌ها دردها و شکست‌ها بالابودن خود آگاهی در این افراد درس گرفتن از تجربیات و شکست‌ها، اخلاق‌مداری، کمک به دیگران، حس خوشحالی در هنگام کمک به دیگران و ... می‌باشند (۲۳). ورزشکاران ناموفق معمولاً علت باخت خود را ناتوانی می‌دانند و دلیل موفقیت‌های آن‌ها را به شانس یا ساده بودن کار نسبت می‌دهند. و بر خلاف آن‌ها ورزشکاران موفق علت پیشرفت خود را درک پدیده‌ها و تلاش برای رسیدن به اهداف خود توسط باورها و اعتقادات درونی و معنوی خود می‌دانند. ورزشکارانی که قدرت بالایی در تحمل سختی‌ها و فشارهای رقابت‌های ورزشی داشته باشد. انگیزه پیشرفت بالایی را دارا هستند.

لذا اگر مربیان سعی کنند به هوش معنوی توجه ویژه‌ای داشته باشند با توجه به نتایج این پژوهش باعث افزایش انگیزه پیشرفت و در نتیجه سبب می‌شود که ورزشکاران در رسیدن تیم به موفقیت و اهداف خود همراه و راهگشا باشد. برای افزایش انگیزه پیشرفت ورزشکاران، مربیان فرصت بیشتری را برای ابتکار عمل بازیکنان فراهم آورند و آنان را در تصمیم‌گیری‌های خود مشارکت دهند. مربیان با برقراری ارتباطات موثر و بر اساس فضایل اخلاقی می‌توانند زمینه افزایش انگیزه پیشرفت، را در ورزشکاران فراهم آورند. می‌توان مواردی همچون، ارائه اطلاعات زمینه‌ای و روشن در مورد انتظارات و واقعیت‌های وجودی تیم و حرفه با برگزاری جلسات توجیهی به ورزشکاران یادآوری کرد. و ورزشکاران را به سمت معنویات و مجالس معنوی سوق دهند. همچنین به مربیان و سرپرستان تیم‌ها توصیه می‌شود با بازخورد و تقویت‌های به موقع و حمایت‌های ضروری و انتقادهای سازنده موجبات آگاهی ورزشکاران از توانایی‌های خود و ارزش‌های قابل‌شدن به این توانایی‌ها را فراهم آورند تا از این طریق سبب افزایش انگیزش پیشرفت آن‌ها شوند.

منابع و مأخذ

1. Parsamehr M, Torkan R, 1388, Factors affecting the support of the Premier League football teams, Journal of Sociology, P:10, No.3, PP: 85-105, [Persian].
2. Abdoli B, 1384, Psycho-social foundations of physical education and sport, Tehran, Publications bamdad, P: 3, [Persian].
3. KHaleghi h, 1382, Sport student-athletes compared to the University of Guilan, Master thesis, University of Guilan, [Persian].

- 4.Hsein C, Richard C. 2002. Transformational leadership and organizational effectiveness in recreational sport/fitness programs. *The Sport Journal*, 5, 2.
- 5.Horn TS. 1992. Leadership effectiveness in the sport domain. *Advances in sport psychology*. Champaign. IL: Human Kinetics.
- 6.Saif A, 1384, Educational psychology, psychology of learning, P:13, Tehran, Publications Informed, [Persian].
- 7.Amorose A.J, Butcher DA. 2006. Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology Of Sport and Exercise*, 8, 654-670.
- 8.Yaghoobi A, 1388, Explore the relationship between spiritual intelligence with the happiness Ali Hamadan University, *Research in educational systems*, [Persian].
- 9.Amram Y. (2005).The Seven Dimensions of Spiritual Intelligence: An Ecumenical Grounded Theory. Paper presented at the 115th Annual (August 2005) Conference of the American Psychological Association, San Francisco, CA.
- 10.Emmons, R. A. 1999, The psychology of ultimate concern: Motivation and spirituality in personality. New York: The Guilford Press.
- 11.Rajai A, Byazi M, Habibipur H, 1387, The relationship between the fundamental religious beliefs and mental health in young people's identity crisis, *Iranian Psychological Journal*, [Persian].
- 12.Abdullahzadah H, 1386, Construction scale spiritual intelligence in students PNU, [Persian].
- 13.GHasemi S, Mohammadi Shahyvrdy S, 1392, Spiritual Intelligence, The world economy, , No.3116, On 11/01/1392, [Persian].
- 14.Rajai A, 1389, Spiritual intelligence: perspectives and challenges. *Research a training*, Research a training, Islamic Azad University, Of Torbat, No.22, PP: 22-44, [Persian].
- 15.Hildebrant LS. 2011. Spiritual intelligence: is it related to a leader's level of ethical development? A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy Capella University.
- 16.Gill D. L., and Deter, T. E. 1988. Development of the sport orientation questionnaire, *Research Quarterly for Exercise and Sport*,59(3), 191-202.
- 17.Sultan Hosseini M, Musavi Z, Syadtlayy A, 1390, Relationship between sports ethics and beliefs as one of the components of spiritual intelligence, *Islamic Studies and Psychology*, No. 3, P:8, PP: 99-110, [Persian].
- 18.Farhangi A, Fatahi M, Vasegh B, Nargesiyan A, 1388, Predictive intelligence Transformational Leadership: Exploring the relationship between spiritual intelligence, emotional intelligence and transformational

- leadership, Journal of Management Sciences in Iran, No. 4, PP: 31-57, [Persian].
19. Bagheri M, Namaziyan M, Amiri A, 1390, The relationship between intellectual intelligence, creativity and motivation to progress in the study: a district high school students in Kerman, National Conference on entrepreneurship and business management knowledge base, [Persian].
20. Qlkhany M, 1391, The relationship between emotional intelligence, achievement motivation and incentives with the company sports activities males 15 to 18 years Alborz Province, <http://www.kiau.ac.ir>, [Persian].
21. Emmons RA. 2000. Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition, and the psychology of ultimate concern. The International Journal for the Psychology of Religion, 10(1), 3-26.
22. Roberts, Glyn. 2007. Relationship between two implicit goals orientation's (task and ego). University of Illinois Champaign USA.
23. SHamiri M, Karimiaghdam L, Habibzadah H, 1391, Comparing spiritual intelligence culture makers and non-athletic youth team, Second National Conference of Sports Talent, Tehran, Mobilization exercise, [Persian].